

Gripi Aviariu Stremamenti Kontajanti (HPAI) atxadu na ávis akuatiku selvajen, na kê-s ávis ki ta kriadu na kaza ô na tudu kês dós li, na país intêru. inkluindu na Massachusetts y na tudu ôtus stadu di New England. Kontrôlu di HPAI na ávis di kaza y ávis selvajen dja sta ta kontisi.

Tudu ávis di kaza li na Massachusetts sta na risku di panha HPAI.

É nisisariu ten un bon bio-siguransa pa protéji bu ávis y bu kaza kóntra es virus.

Gripi aviariu pôdi afeta tantu ávis di kaza kômu selvajen. Maioria di ávis di kapuêra, sima galinha, pêru, galinha di matu, y galinásius sima faizon, ta móri dêntu di pôku ténpu dipôs ki es panha HPAI. Patus selvajen y di kaza, y algun ôtu tipu di ávis pôdi sta infetadu sen nunca môstra ma es sta duénti. Ávis di kaza ki ta sta na kapuêra pôdi panha HPAI atraves di kontákitu ku ávis ki dja sta infetadu, ku sê-s bôsta ô pêna. Pâstu, kintal y lagua pôdi fika kontaminadu ku virus di HPAI fáxi. Apezar di ningen inda ka infetadu ku virus HPAI na Mêrka, un algen pôdi lêba virus HPAI pa si animal duméstiku, atraves di un material kontaminadu sima rôpa, sapatu y pineus di karu.

Pratika bio-siguransa signifika tôma kuidadus nisisariu pa riduzi posibilidadi di duênsas infesiozu ser transportadu pa dêntu y pa fóra di bu propiadadi. Primêru pâsu é identifika manêra di kaba ku kê-s prinsipal risku di Gripi Aviariu txiga na bu ávis y na bu propiadadi.

Riduzi Risku na bu Kriason

- Nunca ka bu txiga pa bu poi ávis ki dja sta grandi, djuntu un grupu ki dja dura djuntu, a non ser si ês fika izuladu pa 30 dia y/ô es fazêdu tésti ki ta môstra ma es ka teni nun duênsa. Trata ávis ki ben di fóra sima ki es é nôvu na grupu.
- Ka bu poi diferentis tipu di animal djuntu (pur izénplu: galinha djuntu ku pêru ô ávis akuatiku)
- Ka bu dêxa vizitantis ten asésu a bu kanéta ô kópu. Ka bu vizita ninhun ôtu instalasons di ávis.
- Manti bu ávis na un aria intêrnu (kapuêra kubridu ô na un lugar apropiadu)
- Ka bu partilia ekipamêntus, material ô karu ku ôtus dónus di aviariu.
- Uza dizinfetanti di pé artis di bu entra na galinhêru ô ôtus partis di kapuêra.
- Linpa y dizinfêta tudu ekipamêntu, sapatu, rôpa y karu artis di bu entra na aria di kriason.
- Tra sujudadi y strumu di superfisi artis di bu dizinfêta. "Bu ka ta konsigi dizinfêta sen tra sujudadi".
- Pratika rêgra "tudu dêntu, tudu fóra" óra ki bu sta muda grupu. Tra tudu ávis y dizinfêta galinhêru artis di bu poi nôvus ávis.
- Tudu més, djôbi si ka sta nun parazita na galinhêru y si sta, trata-l si for nisisariu. Uza un lugar só pa linpéza pa ivita parazitas di fóra.
- Manti insétus y animal sima animal di stimason, ruedóris y animal selvajens lonji di galinhêru y rasón.

Mididas di Bio-Siguransa di Bon Sénsu

- Manti bu ávis na un anbênti suguru.
- Garanti ki tudu algen ki ta kuida di bu ávis, sta sigi tudu planu di bio-siguransa na bu animal. Sigi tudu pasu bio-siguransa sênpri ki bu sta entra na lugar di kriason di ávis.
- Bisti rôpas y sapatu siparadu y spesífiku óra ki bu sta trabadja na galinhêru.
- Linpa kumida ki lansa y ivita ki ávis selvajen ten asésu a alimêntus y kapuêra.
- Ka bu entra na lugar di kriason di ávis nen ka bu tôka na ávis ô ekipamêntu dipôs di kása, di piska, di entra en kontákitu ku kualker ôtus ávis ô lugaris ki ta kustuma ser frikuentadu pa ávis selvajen.
- Nunca ka bu kunpra ávis na lugar ki bu ka kônxi sima na leilon ô merkadu livri.

- Kuida di ávis pa orden di idadi y di saudi - di más nôvu pa más bédju. Poi ávis duéti siparadu y dexa pa bu kuidadu de-l na fin. Más midjor, era ki un ôtu algen kuida di kê-s ávis ki sta duéti.

Kuidadus pa Avis ki sta Kriadu Sôltu

Produtóris di ávis y dónu di ávis di kaza ki ta kria-s na ar livri, sen konfinamentu débi ivita ten kontákitu ku ávis selvajen, prinsipalmenti kê-s akuatiku, y bôsta di ávis selvajen.

- Identifika lugaris di risku, inkluidu zónas úmidu na kaminhu di rôtas di migrason di ávis, lugaris undi ki ta djunta ávis akuatiku selvajen ô ávis kostêras y lugaris di produson di ávi di altu densidadi.
- Impliménta mididas di privenson pa lugaris di txeu risku:
 - Manti ávis dêntu di kaza sênpri ki é pusivel. ◦ Struturas di fóra débi ten teliadu sólidu y ladu ku proteson di arámi ô redi. ◦ Dâ tudu ávis ki ta kriadu na kapuêra agu y kumida na un lugar intêrnu.
 - Inpidi asésu a riaxu, lagua y ôtu tipu di agu na superfisi ki pôdi sta kontaminadu ku bôsta di ávis selvajen.
 - Instala y uza un dizinfetanti di pé antis di entra na galinhêru ô na ôtu lugar ki ten kriason di ávis. Kê-s li pôdi ser kuza simplis sima un bâldi ku un tânpu suguru y un skova ki ten kau di pega kunpridu pa fêrga sapatu antis di entra.

Ka bu mustura bu ávis ku ôtus animal di produson!

Si bu kriason fika infetadu ku HPAI, bu pôdi ka konsigi transpórta léti ô ôtus prudutus agríkula, a non ser ki bu ávis sta siparadu, y ki bu sta fazi bons prátikas di bio-siguransa.

Djôbi Sinal di Duênsa

É inportanti kônxi sinal di alerta di duênsa sima gripi aviariu. Sima ténpu ta bai, avis ku HPAI ta pruduzi más virus. Ôdja sintomas sêdu ta djuda ivita ki duênsa spádja. Fika sénti na sintomas:

- Auméntu di númeru di mortis sen splikason na bu kriason, ku sintomas ô sen sintomas.
- Spiru, falta di ar, tósi, y líkidu ta bâza pa naris.
- Diminuison na konsumu di agu y kumida.
- Diarêia só agu y vérdi
- Falta di inêrjia ô fika más kêtú ki normal
- Diminuison na produson di ovu, ô ovu môli ô ku káska finu, diformadu
- Intxadu pertu di ôdju, na piskôs, ô kabésa
- Kor alilás na pápu, na krista y na pé.

Si bu teni ávi duéti ô mortu, kontákita
MDAR
 MASSACHUSETTS DEPARTMENT OF AGRICULTURAL RESOURCES
617-626-1795

Kazu bu Suspeita di Gripi Aviariu

Ka bus spêra! Txóma Imediatamenti. Kumunika ma ávis di bu kriason sta duéti ô ma móri na Dip. di Rikursus Agríkula di Mass., Divizon di Animal pa númeru **617-626-1795**, ô pa **es formulariu di kumunikason online** ô pa USDA pa númeru **1-866-536-7593** Ka bu tra nun ávi di lugar, nen pa dêntu den pa fóra di bu propiadadi.

Môrti di animal selvajen débi ser kumunikadu na Dipartamentu di Pêska y Kása, Divizon di Pêska y Vida Selvajen (MassWildlife) através di uzu di formulariu online ki sta na mass.gov/reportbirds

Más Informason

- Bio-Siguransa: Diféndi bu Kriason - USDA: <https://healthybirds.aphis.usda.gov/>
- Bio-Siguransa: Universidadadi Stadual Iowa: <https://poultrybiosecurity.org/>
- Diskubêrta Risénti di HPAI Detections: USDA:
<https://www.aphis.usda.gov/aphis/ourfocus/animalhealth/animaldisease-information/avian/avian-influenza/2022-hpai>
- Pulítika di Respôsta di HPAI USDA:
<https://www.aphis.usda.gov/aphis/ourfocus/animalhealth/emergencymanagement/hpai/fadprep-hpai>